

GS Klimatrapport 2014

– Sammanfattning.

Att det pågår en uppvärmning av jordens klimat är idag otvetydigt. Atmosfären och haven har blivit varmare, mängden is och snö har minskat och havsnivån har stigit. Många av de observerade förändringarna som inträffat sedan 1950-talet saknar historiskt motstycke. Jordens yta har under de senaste tre decennierna succesivt varit varmare än någon annan tioårsperiod sedan 1850. Enligt IPCC är en höjd koncentration CO₂ i atmosfären den huvudsakliga anledningen till globaluppvärmning och det är användandet av fossila bränslen som främst genererar utsläpp. För att stabilisera klimatet med en temperaturökning på högst 2°C, en siffra framtagen av över 1000 klimatforskare, behöver världens CO₂-utsläpp minska med 6% fram till 2050. Sverige har som målsättning att bidra till tvågradersmålet med ett Sverige utan nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären 2050.

Dagens klimatsituation har gjort att skogen blivit mer betydelsefull än tidigare. Den har en särskild roll i arbetet mot klimatpåverkan tack vare sin förmåga att absorbera och förvara kol i träd, mark och biomassa. Med skogen som råvara kan vi utöka kolbevarandet via träprodukter, använda träprodukter istället för mer energikrävande material eller använda den som substitut för fossila bränslen. Noggrann design och implementering kan dessutom generera jobb och inkomst, gynna biodiversitet och flod-områden, förse oss med timmer och fiber, samt ge oss nytta i form av estetiska och rekreationsvärden. Skogsbruk skulle till låg kostnad kunna stå för ett signifikant bidrag till en globalt hållbar utveckling.

Olika typer av skog och mark lagrar olika mängd kol. Boreala skogar som vi har i Sverige är det skogsekosystem som har störst kolförråd av alla landekosystem. De lagrar ungefär 60% av världens skogsbundna kol. Det är ett viktigt kolförråd då det kan öka eller minska tämligen snabbt om det sker en förändring i klimatet eller människans hantering av skog och jordbruk. Därför är det viktigt att vi förstår hur olika typer av skogsförvaltning och träanvändningsstrategier påverkar mängden kol som lagras.

Forskning visar att skogen gör bäst insats för minskad klimatpåverkan när den avverkas, används med förnuft och sedan återplanteras. En bättre och snabbare växande skog kan ta upp mer CO₂. Att sluta avverka skogen och istället låta den stående volymen öka skulle vara en mer effektiv åtgärd, om den stående volymen hela tiden kan fortsätta öka. Men eftersom det endast går att lagra en begränsad mängd kol i skogen är det inte optimalt ur ett klimatomdårande perspektiv att låta skogen stå orörd. Sveriges nuvarande skogsbruk och användning av skogsprodukter, både inom och utanför landet, bidrar till en årlig reduktion av globala CO₂-utsläpp i samma storlek som de totala årliga växthusgasutsläppen i Sverige. De huvudsakliga klimatförändringarna sker främst utomlands och är ett resultat av den höga andel exporterade träprodukter från Sverige samt högre substitutionseffekt utomlands. Därför är det viktigt att Sverige kan fortsätta upprätthålla eller till och med öka mängden export av skogsråvaran eftersom det har god inverkan på klimatet, är ett betydande bidrag till Sveriges nettoexport och skapar jobb i Sverige.

Hela Sveriges skogsnäring sysselsätter ungefär 97 000 personer. Inkluderar man entreprenörer blir antalet ännu högre, uppskattningsvis ca 200 000 personer. Historiskt sett har skogsindustrin haft ett stort inflytande på vår ekonomiska utveckling och varit starkt bidragande till dagens välfärd. Jämför man med övriga Europa är det endast i

Finland som skogsindustrin varit av liknande betydelse för landets ekonomi. För att kunna uppnå satta klimatmål behövs jobben inom skogsnäringen. Fler arbeten kan komma ur teknikutveckling och satsning på ökat förädlingsvärde. Textil, bränsle, förpackningar och träbyggnadsteknik är några användningsområden där skogen redan hjälpt till att hitta miljövänliga alternativ genom gröna jobb.

Ett område med stor kapacitet är just träbyggnadsteknik. Mindre energi går åt för att producera trähus än vid tillverkning av traditionellt byggda hus. Det innebär att om vi bygger mer i trä skulle den primära efterfrågan på energi minska. Dessutom lagras kol i de timmer som används som byggnadsmaterial under hela användningstiden. Ur ett miljömässigt hållbart perspektiv är en utveckling mot minskad klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn betydelsefull. Sektorn svarar för minst 30% av världens och 20% av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Både regeringen och sektorn har som mål att till 2050 minska energianvändning med 50%. Men målet innefattar inte byggprocessen, som ansvarar för 60%-70% av bygg- och fastighetssektorns utsläpp av CO₂, utan syftar enbart till färdiga hus. Därav inkluderas inte den klimatpåverkan som byggandet bidrar till. Finland har i sin regeringsförklaring tagit beslutet att införa krav på livscykelanalys inom nationella byggregler. En sådan bestämmelse i Sverige skulle kunna vara avgörande för att nå våra klimat- och miljömål. Utvecklad satsning på hållbart byggande är ett sätt för Sverige att konkurrera på världsmarknaden, minska klimatpåverkan och skapa gröna arbetstillfällen.

Att utöka mängden träbyggnader ger inte bara ett ökat antal tillfälliga kolsänkor och minskad energianvändning, det skapar även fler jobb ute i landet. När träbyggnader tillverkas produceras husets alla delar i anslutning till råvaran. Det betyder att träbyggnadsindustrin är placerad nära skogen för att underlätta transport och möta behovet av kompetens. Att bygga i trä innebär följaktligen att jobb skapas i glesbygd, vilket skulle kunna vara avgörande för finansieringen av Sveriges framtida välfärd. Befolkningsprognoser visar att försörjningsbördan kommer att öka i hela landet och riskerar att öka mer i glesbygden. Skogen kan spela en avgörande roll för den gröna arbetsmarknaden och dessutom vara en del av lösningen på Sveriges stora framtidsutmaningar.

Ett annat skogsbaserat område med hög potential när det kommer till att minska CO₂-utsläppen och skapa gröna arbetstillfällen är nya förpackningsinitiativ. Förpackningar har länge ansetts vara ett miljöproblem och under många år har intresset för förpackningar i samband med miljö till stor del handlat om att minska dess förekomst. De senaste åren har däremot diskussionerna kring vad förpackningar kan göra för klimatet ökat. Ungefär en tredjedel av världens livsmedel som produceras för mänsklig konsumtion går förlorad per år på vägen mellan odlaren och konsumenten. Det innebär stora mängder resursslöseri och växthusgasutsläpp helt i onödan. Vid vissa tillfällen är det mer lönsamt för miljön att öka mängden smarta förpackningar för att minska hur mycket mat som spills ut. Vid andra är det förpackningens utformning som är väsentlig. En viktig effektivisering är till exempel skiftet som skett inom vissa områden från konservburkar till rektangulär kartongförpackning. När luft ryms mellan konservburkar leder det till onödigt många lastbilar. Det krävs en helhetssyn för att förpackningar ska kunna minska matsvinnet och samtidigt minska klimatpåverkan.

Flera skogsrika länder har utvecklat en tydligt sammanhållen politik kring skogen och dess resurser. Finland, Kanada och Tyskland har alla ett nationellt skogsprogram. Ett sådant program i Sverige skulle kunna tydliggöra en strategi för skogens roll i arbetet mot minskad klimatpåverkan och full sysselsättning.

Kontaktperson GS, Karin Ewelönn, utredare.
Tel: 010 470 86 73
E-post: karin.ewelonn@gsfacket.se

www.gsfacket.se

FACKET FÖR SKOGS-, TRÄ-
OCH GRAFISK BRANSCH